

»Američka narodna umjetnost danas«, izložba koja je 23. travnja 1986. g. otvorena u izložbenom salonu Galerije slika Varaždin i čiji je postav trajao do 4. svibnja 1986. g., realizirana je suradnjom Gradskog muzeja Varaždin i Američkog kulturnog centra iz Zagreba.

Ova mnogonacionalna država prezentirana je radovima suvremene narodne umjetnosti, čiji su autori dijelom autohtoni stanovnici, a dijelom doseljenici. I jedni i drugi u svojim radovima nastoje sačuvati gajeno nasljeđe svoga naroda.

U kompleksnosti izloženih predmeta reflektira se i kompleksnost populacije koja je ova umjetnička djela stvorila, kao i ona koja se njima koristi. Jednom riječju, umjetnost Sjedinjenih Američkih Država, odraz je njene etničke i regionalne različitosti.

Narodni umjetnici u neprestanom traženju novih žanrova, medija i konteksta, prilagodivši se suvremenim tendencijama, nastoje održati vitalnost tradicije. Predmeti s jednom novom estetskom dimenzijom, namijenjeni su svrsi ukrašavanja najužeg prostora čovjekovog života, od kuće i dvorišta, do radnog i javnog mjesta. Ova izložba odraz je novih umjetničkih iz-

ražajnih mogućnosti američkog stanovništva danas, u kojima su prisutni tradicionalni elementi kulturnih nasljeđa pojedinih etničkih grupa sjevernoameričkog kontinenta.

Iz niza radova i imena koji su zastupljeni na ovoj izložbi, posebno izdvajam vrlo impresivnu sliku u pijesku, Navajo slikara iz Shiprock-a, New Mexico, koji na jedan nov način koristi veoma stari indijanski oblik umjetnosti. Slikanje na pijesku, stoljećima je bio sastavni element mnogih ceremonija Navajo plemena. Kod ceremonije izlječenja bolesti, uz pjevanje molitvenih pjesama i korištenje lijekova, ove su se slikarije uz pomoć raznobojnog pijeska izvodile na podu ceremonijalne zgrade (HOGAN). Slikati se počelo u zoru, a završavalo se popodne, dok se zalaskom sunca slikarija uništavala. Početkom 20. st. neki umjetnici izrađuju reprodukcije ovih slika izuzevši neke elemente, čime slika gubi svoje sveto značenje, a s težnjom očuvanja ove drevne kulture.

U sklopu ove izložbe, bila su prikazana i djela američkih naivnih slikara, koji su povodom 100-te obljetnice kipa Slobode u New Yorku, bili inspirirani ovim spomeničkim simbolom Sjedinjenih Američkih Država.

Ana Bobovac, Muzej Moslavine Kutina

45-GODIŠNJICA FORMIRANJA MOSLAVAČKOG NOP-ODREDA

U okviru proslave Dana Armije u Kutini je 21. prosinca 1986. godine svečano obilježena 45-godišnjica formiranja Moslavačkog Narodno-oslobodilačkog partizanskog odreda.

Moslavački NOP odred je tokom čitavog rata kontinuirano djelovao na širem terenu Moslavine. Osnovan je kao Odred »Sloga« 21. prosinca 1941. godine. Tada je brojio nekoliko desetina boraca, od kojih su mnogi kao članovi Partije i simpatizeri djelovali na ovom terenu od samog početka rata. 7. listopada 1942. godine Odred je organiziran po formaciji i imao je 2 bataljona sa preko 300 boraca. Treba istaći da je brojno stanje Moslavačkog odreda variralo, jer su ponekad čitavi bataljoni sa kompletnim rukovodećim kadrom odlazili za popunu drugih, osobito slavonskih partizanskih je-

dinica, a Odred se popunjavao mobilizacijom novih boraca sa teritorija Moslavine, a i šire.

Kada se govori o borbenom djelovanju Moslavačkog NOP odreda, potrebno je istaći i stratešku važnost terena na kome je djelovao, a koji je obuhvaćao tadašnje kotare Kutinu, Garešnicu i Čazmu u cjelini, te dijelove kotara: Vrbovec, Ivanić-Grad i Sisak. Ovaj prostor presijecaju komunikacije od velike strateške važnosti za okupatora i NDH (željezničke pruge i ceste na relaciji Zagreb-Beograd i Zagreb-Bjelovar), te su stoga bile veoma dobro čuvane vojnim posadama u većim ili manjim uporištima. Osim osnovnog zadatka da borbenim djelovanjem nanosi što veće gubitke neprijatelju, Moslavački NOP odred je imao važnoga udjela u stvaranju uvjeta za razvoj Na-

rodnooslobodilačkog pokreta u Moslavini. Moslavački partizanski odred je borbene akcije izvodio samostalno ili uz sudjelovanje drugih vojnih formacija: III. diverzantskog bataljona, Slavonских i banijskih jedinica, te jedinica XXXII i XXXIII divizije.

Moslavački NOP odred je rasformiran 1. ožujka 1945 godine. Njegovi su bataljoni po četama ušli u sastav jedinica XXXIII divizije i u njenom sastavu nastavili borbu do konačnog oslobođenja zemlje. Kroz Odred je tokom njegova postojanja prošlo između 5 i 6 tisuća boraca.

Budući da Kutina ima domicil Moslavačkog NOP odreda Muzej Moslavine u Kutini je postavio stalnu izložbu posvećenu njegovom borbenom putu.

Izložbu je otvorio Dr. Pavle Gregorić, koji je kao član Centralnog komiteta KPH 1941. godine bio upućen na teren Moslavine, Bilogore, Kalnika i zapadne Slavonije, da radi na priprema za oružanu borbu.

Uz Dr Pavla Gregorića otvorenju izložbe su prisustvovali i brojni preživjeli borci i rukovodioci Moslavačkog NOP odreda, te predstavnici društveno-političkih zajednica općine Kutina.

Zoran Homen, Gradski muzej Križevci

OSVRT UZ IZLOŽBU »40 GODINA ARHEOLOŠKIH ISTRAŽIVANJA U SJEVEROZAPADNOJ HRVATSKOJ«

Kada je 1983. godine Muzej grada Koprivnice predložio da se Znanstveni skup Hrvatskog arheološkog društva održi u Koprivnici, rodila se ideja da se u povodu toga događaja organizira jedna veća arheološka izložba kojom bi se pokazali najznačajniji rezultati terenskih istraživanja na tome području. Naravno, da nitko od idejnih začetnika nije mogao predvidjeti da će ta izložba postati nešto daleko vrednije i značajnije od prigodne izložbe uz Znanstveni skup. To nam je bilo jasno tek onda, kada su u akciju bili uključeni svi muzeji sjeverozapadne Hrvatske i arheološke ustanove iz Zagreba, a izložba dobila naziv »40 godina arheoloških istraživanja u sjeverozapadnoj Hrvatskoj«. Time je bila definirana i konačna koncepcija izložbe, kojom se htjelo javnosti predstaviti rezultate arheoloških iskanja u proteklih 40 godina na području čitave sjeverozapadne Hrvatske.

Slijedeći dogovor je bio da izložba bude pu-tujuća, odnosno da bude prikazana u više muzeja sjeverozapadne Hrvatske. Dok je ovaj tekst bio još u rukopisu izložbu su vidjeli stanovnici Koprivnice, Križevaca, Bjelovara i Varaždina, a predviđeno je njezino postavljanje još u Ča-

kovcu, Kutini i na kraju u Arheološkom muzeju u Zagrebu, za vrijeme trajanja Univerzijade.

Prvi dogovori oko realizacije izložbe započeti su još 1985. godine, kada su i podijeljena sva zaduženja vezana uz ovaj projekt.

Izbor materijala obavljali su voditelji arheoloških iskanja, vodeći računa o zastupljenosti svih razdoblja u kulturnom razvitku čovjeka. Pojedine kulture prezentirali su oni muzeji čiji su nalazi najtipičniji ili najatraktivniji. Time se nastojala izbjeći eventualna pojava prevelike zastupljenosti istovrsnih nalaza, što bi izložbu činilo manje interesantnom.

Na izložbi se našlo nešto preko 800 izložaka u vremenskom rasponu od 500 tisuća godina prije n.e., pa sve do 16. stoljeća. Tako impozantan broj eksponata nametao je problem smještaja u postojeće vitrine s kojima muzeji raspoložu, a time i problem adekvatne prezentacije vrijednog arheološkog materijala.

To je riješeno nabavkom petnaestak metalnih vitrina od strane koprivničkog muzeja za tamošnje otvorenje izložbe 20. 9. 1986., koje su onda posudbom (zahvaljujući susretljivosti Mu-

MUZEJSKI VJESNIK

GLASILO MUZEJSKOG DRUŠTVA SJEVEROZAPADNE HRVATSKE

(Bjelovar, Čakovec, Čazma, Grabrovnica, Kalinovac, Koprivnica, Križevci, Kutina, Trakošćan, Varaždin, Varaždinske Toplice i Virje)

UREDNIŠTVO

Ljerka Albus, Darko Sačić, Mirjana Dučakijević, Magdalena Lončarić, Marina Šimek

Odgovorni urednik: Darko Sačić

Prelom: Uredništvo

Naslovna stranica: Darko Sačić

Fotografija — Davor Putar

Muzejski vjesnik izlazi jedanput godišnje. Rukopise ne honoriramo i ne vraćamo. Glasilo solidarno financiraju muzeji sjeverozapadne Hrvatske.

Za sadržaj priloga odgovaraju autori.

Nakladnik:

Gradski muzej Varaždin

Za nakladnika: Darko Sačić

Tisak: »Zrinski« Čakovec

Broj 10 — Ožujak 1987.

God. X

Naklada 800 komada

Naslovna stranica: S izložbe »40. godina arheoloških istraživanja u sjeverozapadnoj Hrvatskoj«

Prijevod: Željko Grabar, Vid Lončarić, Ljerka Perči, Marina Šimek, Vesna Šimunić

GRADSKI MUZEJ VARAŽDIN
ARHEOLOŠKI ODJEL

15644